

Vznik a vývoj Slovenskej psychiatrickej spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti

Doc. PhDr. Eva Morovicsová, PhD., MPH, MUDr. Ľubomíra Izáková, PhD.

Psychiatrická klinika LF UK a UNB Staré Mesto, Bratislava

Autorky v príspevku približujú vznik a vývoj Slovenskej psychiatrickej spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti. Prvým špecializovaným profesionálnym združením psychiatrov v Československu bola Purkyňova spoločnosť pre štúdium duše a nervstva založená v roku 1918, ktorá v medzivojnovom období zapájala do svojej činnosti aj odborníkov pôsobiach na Slovensku. Ťažisko snáh o odborné združovanie lekárov počas existencie vojnovéj Slovenskej republiky spočívalo vo vytvorení národných stavovských organizácií. Po vojne bola na Slovensku obnovená aj činnosť spomenutej Purkyňovej spoločnosti, ktorá sa v roku 1949 rozdelila na dve zložky, neurologickú a psychiatrickú. Takto vytvorené spoločnosti boli integrálnou súčasťou Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně. Slovenská psychiatrická spoločnosť vznikla v roku 1969 ako súčasť procesov v rámci federalizácie štátu. Vtedy bola vytvorená aj Československá psychiatrická spoločnosť ako organizácia zastrešujúca jednotlivé národné spoločnosti. Podobný model sa uplatnil aj pri rozčlenení Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně na Českú lekársku spoločnosť a Slovenskú lekársku spoločnosť. Štúdiá prináša prehľad najvýznamnejších aktivít Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS, ktoré vykonáva v posledných desaťročiach až do súčasnosti samostatne alebo v spolupráci s inými lekáorskými spoločnosťami, prípadne aj inými odbornými inštitúciami včítane ministerstva zdravotníctva.

Kľúčové slová: Slovenská psychiatrická spoločnosť, Slovenská lekárska spoločnosť, história, psychiatria, Slovensko

Establishment and Development of the Slovak Psychiatric Association of the Slovak Medical Association

In the article, authors describe the formation and development of the Slovak Psychiatric Association of the Slovak Medical Association (SkMA). Very first specialized professional association of psychiatrists in Czechoslovakia was the „Purkyňova spoločnosť pre štúdium duše a nervstva“ (Purkyně Association for Study of Soul and Nervous System), founded in 1918, which integrated activity of experts working in Slovakia during the inter-war period. The focus of efforts for the professional merging of physicians during the war-time Slovak republic was based in the creation of national professional organizations. After the war, activity of Purkyně Association was renewed in Slovakia and the association was divided in 1949 into two branches - neurological and psychiatric. These formed associations were integral part of the Czechoslovak Medical Association of J. E. Purkyně. The Slovak Psychiatric Association was established in 1969 as part of the processes within the federalization of the state. At that time, the Czechoslovak Psychiatric Association was created as an organization covering individual national Associations. A similar model was applied in the division of the Czechoslovak Medical Association of J. E. Purkyně into the Czech Medical Association and the Slovak Medical Association. The study provides an overview of the most important activities of the Slovak Psychiatric Association SkMA, which were performed in recent decades to date independently or in cooperation with other medical associations, or other professional institutions, including the Ministry of Health.

Key words: Slovak Psychiatric Association, Slovak Medical Association, history, psychiatry, Slovakia

Psychiatr. prax, 2020;21(3):122-126

Úvod

História Slovenskej psychiatrickej spoločnosti sa začala písať ešte pred jej samotným vznikom a prešla mnohými milníkmi. Nie všetky boli odborné, viaceré boli odrazom dobových politických pomerov. Časť dejín prežili slovenskí lekári, a psychiatri tvorili výnimku, spoločne s maďarskými, nemeckými, najmä však s českými kolegami. Toto úzke prepojenie dalo základy pre ich dlhoročnú a veľmi cennú a aktívnu spoluprácu.

So snahami o profesionálne združovanie lekárov na spolkovej báze sa stretávame v Uhorsku už od prvej polovice 19. storočia. Je pozoruhodné, že jedným z prvých úspešných poku-

sov v tomto smere bola iniciatíva Jonáša Bohumila Guotha, ktorý v roku 1833 založil v Pešti Spoločnosť lekársko-slovenskú. Súčasťou združovacích snáh bolo aj hnutie putovných zhromaždení uhorských lekárov a prírodovedcov pôsobiacich od 40. rokov 19. storočia, ktoré malo viaceré zasadnutia aj na území dnešného Slovenska. Lekári mali výrazný podiel na založení a aktivitách regionálnych lekárskech (lekárnických) a prírodovedných spolkov, ktoré vznikali v krajine najmä v druhej polovici 19. storočia v niektorých väčších mestách vtedajšieho Uhorska, Slovensko nevynímajúc. Zameriavali sa najmä na prednáškovú činnosť, organizovali exkurzie a výstavy, budovali kniž-

né a muzeálne zbierky, mali však aj nemalú výskumnú činnosť a zabezpečovali vzájomnú odbornú komunikáciu svojich členov (1). Jednou z najvýznamnejších regionálnych spolkov bola Bratislavská lekársko-prírodovedná spoločnosť, založená v roku 1856. Jej aktivity pretrvali až do medzivojnového obdobia a na jej pôde sa stretávame pomerne často aj s psychiatrickou problematikou. K najaktívnejším prednášateľom spoločnosti v uhorskom období patrili prvý primár psychiatrického oddelenia Krajinskej nemocnice v Bratislave, Dr. Jakub Fischer, ktorý sa v rámci svojich prednášok venoval aj prípadovým štúdiám a otázkam vtedajšej psychiatrie (2, 3).

V prvých rokoch po vzniku Československej republiky sa situácia počiatku skomplikovala. Nedobudovaná bratislavská Alžbetínska univerzita po neúspešných rokovaníach s československou vládou bola presťahovaná v roku 1919 do Maďarska, a spolu s ňou odišli aj maďarskí lekári pôsobiaci na klinických pracoviskách jej lekárskej fakulty. Túto školu nahradila v tom istom roku nová univerzita založená už československým štátom, dnešná Univerzita Komenského (UK). Jej počiatky sa spájajú s pôsobením prichádzajúcich českých odborníkov, na lekárskej fakulte najmä lekárov. Spolu s českými profesormi bola postupne rozšírená na Slovensko aj organizačná báza pôvodne českej vedy, v podobe už predtým existujúcich, alebo novozaložených československých inštitúcií.

Česká lekárska spoločnosť založená v roku 1862 sa od svojho vzniku snažila o zavádzanie vedeckých metód do medicíny a medziodborovú výmenu poznatkov a skúseností (4). Na prelome 19. a 20. storočia sa už jednoznačne prejavovala potreba vnútornej diferenciacie lekárskeho odboru, čo sa premietlo aj do vzniku špecializovaných odborných združení. Do tejto vývojovej etapy zapadá aj založenie *Purkyňovej spoločnosti pre štúdium duše a nervstva* v roku 1918, prvého profesionálneho združenia psychiatrov v Československu. Jej výbor už v prvých rokoch existencie spoločnosti nadviazal spoluprácu s českými lekármi a odborníkmi, ktorí pôsobili na Lekárskej fakulte UK v Bratislave. Realizovala sa formou výjazdových zasadnutí. Prvý výjazd Purkyňovej spoločnosti do Bratislavy sa konal 12. 12. 1924 a bol prvým celoštátnym neurologicko-psychiatrickým zjazdom v Československu. Ďalšie odborné stretnutia, napr. v roku 1925 v Prahe a v roku 1926 v Brne, postupne vytvorili základ dodnes aktívnej odbornej spolupráce i neformálnych vzťahov českých a slovenských psychiatrov (5, 6).

Spolková činnosť lekárov v období Slovenského štátu

Po vyhlásení autonómie Slovenska v októbri 1938 boli vládny nariadením zrušené všetky československé spolky, ktoré mali ústredie mimo územia Slovenska. Výrazne sa tým obmedzila aj

spolupráca slovenských a českých psychiatrov. V rámci všeobecných politických snáh o autonómiu vznikla iniciatíva slovenských lekárov založiť vlastnú stavovskú organizáciu, ktorá dostala názov Spolok lekárov Slovenskej krajiny (7). V júli 1939 bola vládny nariadením zriadená na Slovensku aj samostatná Lekárska komora so sídlom v Bratislave (8).

Vývoj lekárskeho združenia v povojnovom Československu

Po obnovení Československa po ukončení 2. svetovej vojny sa zintenzívnili snahy o obnovenie činnosti a vytvorenie jednotnej organizačnej základne predtým existujúcich špecializovaných lekárskeho združení a profesionálnych združení. Na týchto aktivitách sa výrazne podieľal Spolok českých lekárov. Na valnom zhromaždení spolku v Prahe v roku 1949 bola založená Československá lekárska spoločnosť J. E. Purkyně (ČSLS JEP), ktorá v nasledujúcich desaťročiach zastrešovala a koordinovala činnosť špecializovaných lekárskeho združení (9). Už na prvom zjazde delegátov ČSLS JEP v Prahe v roku 1951 sa zúčastnili aj zástupcovia lekárskej obce zo Slovenska. Členmi celoštátného výboru spoločnosti za Slovensko boli zvolení MUDr. Š. Svitek, MUDr. L. Bahna, MUDr. E. Hegyi, MUDr. J. Lajda (10).

Spomenuté špecializované lekárske spoločnosti sa stali organizačnými zložkami novozriadenej spoločnosti ako jej odborné sekcie. Purkyňova spoločnosť pre štúdium duše a nervstva v roku 1949 sa rozdelila na neurologickú a psychiatrickú spoločnosť a do ČSLS JEP bola začlenená v tejto štruktúre. Vedecké pracovné schôdze oboch spoločností prebiehali oddelene, ale počiatku ich viedol a zastupoval jednotný výbor. Proces rozdelenia sa završil až v septembri 1953 na celoštátnom zjazde delegátov ČSLS JEP, keď sa neurologická i psychiatrická spoločnosť včlenili do jej štruktúr v podobe dvoch samostatných odborných sekcií (11).

Vznik prvých slovenských sekcií ČSLS JEP

Celoštátna ČSLS JEP v rokoch 1952-1953 začala vytvárať prvé pobočky (dobovým označením „odbočky“) svojich

odborných sekcií na Slovensku, medzi nimi aj psychiatrickej a neurologickej. Organizačne ich zastrešoval Slovenský výbor ČSLS JEP so sídlom v Bratislave (12). Tieto kroky síce môžeme vnímať ako súčasť iniciatív slovenských psychiatrov (a neurologov) vytvoriť odbornú spoločnosť na vlastnej národnej báze, ale o reálnom vzniku slovenskej spoločnosti psychiatrov môžeme hovoriť až o poldruha desaťročia neskôr.

Rozvoj psychiatrie si vyžiadala postupné zriaďovanie odborných komisií, ktoré vznikali od roku 1956 aj v rámci Psychiatrickej sekcie ČSLS JEP. Ako prvé vznikli komisie pedopsychiatrická, súdnej psychiatrie, psychoterapeutická komisia, komisia pre štúdium alkoholizmu a históriu psychiatrie. Postupne vznikli aj ďalšie: komisia psychofarmakologická, komisia pre psychopatológiu umenia, pre sociálnu psychiatriu a pre psychiatrickú sexuológiu. Komisia pre mentálnu hygienu bola ponechaná v sekcii vyššej nervovej činnosti ako interdisciplinárny psychiatrický odbor (11, 12).

Psychiatrická sekcia ČSLS JEP od svojho osamostatnenia v roku 1953 spolupracovala s odbornou komisiou a vedeckou radou ministerstva zdravotníctva. Na základe požiadaviek ministerstva zdravotníctva formulovala odborné stanoviská k pripravovaným vyhláškam ministerstva, najmä k riešeniu otázok a problémov, ktoré sa týkali psychiatrie. Sekcia organizovala pravidelné medzinárodné vedecké podujatia vyplývajúce najmä z bilaterálnych vzťahov s psychiatrickými organizáciami vtedajšieho Sovietskeho zväzu, Poľska, Nemeckej demokratickej republiky, Maďarska, Bulharska a Juhoslávie, podľa možnosti aj v spolupráci s inými krajinami (9, 11-16).

Vznik Slovenskej psychiatrickej spoločnosti – organizačnej zložky Slovenskej lekárskej spoločnosti (SPsS SLS)

Vznik národných psychiatrických spoločností – českej a slovenskej – bol súčasťou snáh o federatívne usporiadanie štátu. V decembri 1968 vzniklo rozhodnutie o rozdelení Psychiatrickej sekcie ČSLS JEP na dve samostatné spoločnosti: Českú psychiatrickú spoločnosť

a Slovenskú psychiatrickú spoločnosť, počínajúc rokom 1969. Definitívne usporiadanie bolo schválené až 11. 6. 1969 na spoločnej schôdzi oboch národných spoločností v Prahe. Ide o moment, od ktorého sa datuje vznik samostatnej Slovenskej psychiatrickej spoločnosti. Zároveň bola vytvorená Československá psychiatrická spoločnosť ako organizácia zastrešujúca národné spoločnosti (11). Všetky tri, federálna aj národné, patrili do organizačnej štruktúry Československej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyně. V jej štruktúre paralelne vznikli Česká lekárska spoločnosť a Slovenská lekárska spoločnosť, ktoré sa stali strešnými organizáciami národných psychiatrických spoločností (9). Tento model rozdelenia použila väčšina inštitúcií vo vtedajšom Československu.

Výbory oboch národných psychiatrických spoločností koordinovali svoju činnosť vo federálnom výbore, ktorý viedol polovicu volebného obdobia predseda z Českej socialistickej republiky a v druhej polovici predseda zo Slovenskej socialistickej republiky. Československý výbor zasadal 1-3 krát ročne, pričom Slovensko na týchto zasadnutiach zastupovali: doc. MUDr. J. Pogády, doc. MUDr. I. Žucha, doc. MUDr. J. Molčan a MUDr. V. Wiedermann. Členstvo v Českej (resp. Slovenskej) psychiatrickej spoločnosti automaticky vytváralo členstvo v Československej psychiatrickej spoločnosti (11, 9).

Novovytvorená Československá psychiatrická spoločnosť koordinovala spoločné akcie národných spoločností, zastrešovala a reprezentovala odbor na domácich a zahraničných podujatiach, udeľovala ceny a vyznamenania za odbornú činnosť. Zabezpečovala komunikáciu so zahraničnými vedeckými psychiatrickými spoločnosťami, organizovala odborné sympózia vyplývajúce z bilaterálnych vzťahov so zahraničnými psychiatrickými organizáciami. Československá psychiatrická spoločnosť vydávala od roku 1956 časopis Československá psychiatrie (12).

Slovenská psychiatrická spoločnosť SLS po roku 1993

Federálne usporiadanie Československej psychiatrickej spoločnosti trvalo až do konca roku 1992, do

rozdelenia Československa na dve samostatné republiky. Nové štátoprávne usporiadanie sa premietlo aj do organizačnej štruktúry odborných spoločností Slovenskej lekárskej spoločnosti, teda aj Slovenskej psychiatrickej spoločnosti (9, 13). Metodické, organizačné a odborné vedenie psychiatrickej spoločnosti zabezpečovalo a dodnes vykonáva výbor spoločnosti. Spoločnosť v roku 1993 prevzala štruktúru a nadviazala na činnosť predchádzajúcich organizačných jednotiek národnej spoločnosti existujúcej od roku 1969. Príkladmi môžu byť niektoré komisie a sekcie, ktoré pracovali už pred rokom 1993. Gerontopsychiatrická komisia vznikla v roku 1975 a v roku 1982 sa pretransformovala na gerontopsychiatrickú sekciu. O vzniku súdno-psychiatrickej sekcie uvažoval výbor spoločnosti už v roku 1975, založená bola o dva roky neskôr. Sekcia pre alkoholizmus a iné toxikómie a psychofarmakologická sekcia vznikli v roku 1978, o rok neskôr bola vytvorená komisia pre mentálnu retardáciu a pedopsychiatrická sekcia, neskôr premenovaná na sekciu detskej a dospelostnej psychiatrie. Postupne sa konštituovali aj ďalšie jednotky: v roku 1982 psychoterapeutická sekcia a v roku 1984 komisia sociálnej psychiatrie (14, 17). Slovenská psychiatrická spoločnosť v čase svojho osamostatnenia v roku 1993 mala 7 sekcií.

Činnosť Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS

K najvýznamnejším aktivitám Slovenskej psychiatrickej spoločnosti môžeme zaradiť organizáciu vedeckých a odborných podujatí, tvorbu koncepcie odboru, vypracovanie odborných stanovísk, riešenie metodologických problémov, rôzne formy podpory výskumnej činnosti a iné.

Organizácia vedeckých podujatí

SPsS odborne zastrešovala pravidelné vedecko-pracovné schôdze jednotlivých sekcií, ktoré boli zamerané na problematiku alkoholizmu, psychoterapie, psychofarmakológie a pedopsychiatrie, ako aj na ďalšie, dobovo aktuálne otázky a problémy. Z niektorých odborných stretnutí sa vyvinuli pravidelné odborné

a vedecké podujatia, napr. Dunajské sympóziá psychiatrov organizované od roku 1969; Psychofarmakologické sympóziá s medzinárodnou účasťou organizované od roku 1978; Medziodborové konferencie o experimentálnom a klinickom výskume vyššej nervovej činnosti od roku 1963. V roku 1981 sa začali organizovať Celoslovenské stretnutia zástupcov socioterapeutických klubov; Celoslovenské zjazdy socioterapeutických klubov abstinnujúcich pacientov; pravidelné konferencie klinickej farmakológie a konferencie o mentálnej retardácii. Spoločnosť organizovala aj mimoriadne vedecko-pracovné a slávnostné pracovné schôdze pri príležitosti významných výročí a udalostí, napr. pri príležitosti životných jubileí významných osobností, napr. prof. MUDr. E. Guensbergera, prof. MUDr. K. Matulaya, doc. MUDr. J. Molčana i ďalších.

Na celoštátnej úrovni sa spoločnosť podieľala na organizovaní viacerých odborných podujatí, ako príklad môžeme uviesť Celoštátne psychiatrické konferencie; Celoštátne súdno-psychiatrické konferencie; Celoštátne semináre o komplexnej terapii psychóz.

K pravidelným podujatiám Československej psychiatrickej spoločnosti pri ČSLS JEP, ktorých sa aktívne zúčastňovali aj slovenskí psychiatri, patrili Československo-juhoslovanské psychiatrické kongresy; Československo-poľské psychiatrické konferencie; Celoštátne psychofarmakologické konferencie; Hádlíkovy dny moravsko-slovenských psychiatrů; Celoštátne AT konferencie; Celoštátne konferencie psychofyziológie a psychosomatiky (14, 17).

Československá psychiatrická spoločnosť organizovala v spolupráci s inými odbornými spoločnosťami rôzne podujatia, napr. s Československou gerontologickou spoločnosťou, Farmakologickou spoločnosťou, Spoločnosťou pre štúdium vyššej nervovej činnosti, Slovenskou sexuologickou spoločnosťou, Slovenskou biochemickou spoločnosťou pri SAV. Cenným prínosom bola aj spolupráca s I. Neurologickou klinikou LF UK pri organizovaní spoločných odborných seminárov.

Slovenskí psychiatri sa aktívne zúčastňovali aj na podujatiach, ktoré

organizovala Psychiatrická spoločnosť Českej lekárskej spoločnosti. K významným podujatiam v tomto smere patrili: Sympóziá sekcie sociálnej psychiatrie, Sympóziá o duševnom zdraví mládeže, Sympóziá o rodinnej terapii. Aktívna bola spolupráca aj s inými sekciami Československej psychiatrickej spoločnosti (14, 17).

Slovenská psychiatrická spoločnosť od roku 1994 organizuje pravidelne v dvojročných cykloch Slovenský psychiatrický zjazd. Prvé ročníky sa konali v časovom slede: Banská Bystrica (1994), Bratislava (1996), Košice (1998), Žilina (2000), Bratislava (2002) a postupne aj v iných mestách. Posledný, naplánovaný v tomto roku, sa z dôvodov pandémie COVID-19 nekonal.

Bilaterálna spolupráca s Českou psychiatrickou spoločnosťou pokračuje naďalej až do súčasnosti, napr. pri organizovaní Československých psychiatrických zjazdov, ale aj iných odborných podujatí jednotlivých sekcií. Členovia Slovenskej psychiatrickej spoločnosti reprezentujú spoločnosť na vedeckých podujatiach realizovaných nielen Českou psychiatrickou spoločnosťou, ale aj ďalšími európskymi a svetovými psychiatrickými organizáciami a odbornými spoločnosťami.

Činnosť výboru Slovenskej psychiatrickej spoločnosti

Aktivity Slovenskej psychiatrickej spoločnosti po celý čas koordinoval jej výbor, ktorého činnosť v nami sledovanom období bola zdokumentovaná najmä v zápisniciach z jeho zasadnutí a v jednotlivých ročníkoch Spravodaja SPsS. Členovia výboru spoločnosti na svojich zasadnutiach riešili teoretické otázky odboru, aktuálne problémy vyplývajúce z klinickej praxe, organizačné a odborné zabezpečenie rôznych vedeckých a odborných podujatí, účasť na zahraničných podujatiach, preklady zahraničných publikácií, technické vybavenie a financovanie spoločnosti. Výbor vydával odborné stanoviská k právnym normám, napr. k vyhláške o zdravotníckych pracovníkoch a ich vzdelávaní (1997). Aktívne sa podieľal na tvorbe koncepcie odboru, na celoštátnej reforme psychiatrickej starostlivosti

(1991, schválená 1999), na vypracovaní Národného programu duševného zdravia (2002–2004), ako aj štandardov používania psychofarmák. K ďalším oblastiam môžeme zaradiť tvorbu návrhu Etického kódexu SPsS SLS, podkladov pre kategorizáciu psychofarmák, bodovanie psychoterapeutickej činnosti ambulantných psychiatrov a psychológov pre potreby Všeobecnej zdravotnej poisťovne (2002), vypracovanie guidelines pre odbory medicíny a návrhu špecializačného odboru psychiatrie, spoluprácu na vypracovaní metodických listov v liečbe demencie, bipolárnej afektívnej poruchy, anorexie a ďalších psychických porúch. Na zasadnutiach výboru sa prerokovávali aktuálne problémy, napr. vydávanie certifikátov pre psychiatrov o absolvovaní kurzov z psychoterapie, príprava projektov, napr. EPIA štúdie (Epidemiológia úzkostných porúch na Slovensku) na rok 2005, založenie Asociácie denných stacionárov ako občianskeho združenia (14–16). Rovnako ako dnes, portfólio aktivít a tém bolo veľmi široké a odrážalo potreby svojej doby.

Postgraduálne vzdelávanie psychiatrov

Spoločnosť sa aktívne podieľala aj na postgraduálnom vzdelávaní psychiatrov organizovaním klinických seminárov pre psychiatrov a klinických psychológov. Špecifickou formou vzdelávania a vzájomnej výmeny klinických skúseností boli odborné a vedecké schôdze, tzv. Purkyňky, ktoré v 70. a 80. rokoch 20. storočia zabezpečovala Psychiatrická klinika LF UK v Bratislave a ktoré sú zdokumentované aj písomne (17). Na ich príprave sa podieľali pracovníci kliniky, členovia výboru spoločnosti, ale aj odborníci z iných klinických pracovísk a klinickej praxe.

Ceny Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS

Spoločnosť na základe návrhov členov výboru hodnotila a oceňovala práce a publikácie psychiatrov a odborníkov z praxe. Napr. v roku 1973 udelila cenu za najlepšiu publikáciu práci autorov: Fleischer J., Kolibáš E., Žucha I. K problematike multifaktorálnej genézy duševných chorôb. Za rok 1975 bola udelená cena práci: Breier Š., Wiedermann V. K možnosti

použitia „modelu kondenzácie“ podľa V. Weizsäckera pri výskume psychiky, v roku 1979 publikácii: Molčan J., Guensberger E. Verhältnis der Pharmakotherapie und Psychotherapie bei Psychosen (17). Neskôr pribudli aj Ceny Ernesta Guensbergera a Karola Matulaya. Cena Karola Matulaya sa udeľovala za najlepšiu pôvodnú publikovanú prácu z oblasti rehabilitácie, pedopsychiatrie a neuropsychiatrie a Cenou Ernesta Guensbergera bola oceňovaná najlepšia pôvodná publikovaná práca z oblasti psychopatológie, psychoterapie a klinickej psychiatrie (17–18). Slovenská psychiatrická spoločnosť od roku 1969 udeľuje významným osobnostiam psychiatrie viaceré pocty: čestné členstvo, bronzovú, striebornú a zlatú medailu spoločnosti.

Záver

Slovenská psychiatrická spoločnosť, pôvodne ako integrálna súčasť Československej psychiatrickej spoločnosti, neskôr ako samostatná odborná spoločnosť, od svojho vzniku významne prispievala k rozvoju psychiatrie na Slovensku a sčasti aj v bývalom Československu. Má výrazný podiel na vedeckom a odbornom raste popredných osobností slovenskej psychiatrie, na výchove mladej generácie psychiatrov a podporuje účasť slovenských špecialistov z oblasti psychiatrie na medzinárodných vedeckých a odborných podujatiach. Svojou komunikačnou bázou naplňa aj koordinačné funkcie a vytvára rámce pre ďalšie smerovanie a budovanie psychiatrie na Slovensku, pre jej súčasné, ale veríme, že aj budúce generácie.

Zmapovať dejiny Slovenskej psychiatrickej spoločnosti SLS nebolo jednoduché, pretože sme sa stretli s nedostatkom, často až absenciou archívnych materiálov a iných prameňov k histórii spoločnosti. Hlavný zdroj informácií tvorili záznamy o činnosti psychiatrickej spoločnosti v rokoch 1975–87 zachytené v tzv. „Purkyňkách“, teda v materiáloch rovnomenných odborných schôdzí a sčasti aj archívne materiály SLS, predovšetkým správy o činnosti a zápisnice výboru slovenskej psychiatrickej spoločnosti od roku 1993. V mnohých prípadoch sme mohli vychádzať len z náhodilých zdrojov, a preto súčasný stav nepovažujeme

jeme za komplexné spracovanie predmetnej problematiky. Dovoľte na záver vysloviť aj prosbu adresovanú pamätníkom – odborníkom z klinickej praxe, ktorí vlastnia v svojich pracovných archívoch materiály, ktoré sa dotýkajú danej problematiky, aby nás kontaktovali na nižšie uvedenej adrese.

Literatúra

1. Morovics M. T. Význam prírodovedných a lekárskeho spolku v dejinách vedy v Uhorsku a osobitne na Slovensku v 19. storočí. In: *Studia Bibliographica Posoniensia*. (Zost. Poriezo-
vá M.) Bratislava: Univerzitná knižnica; 2006:15–32.
2. Bokesová-Uherová M. Bratislavský lekársko-prírodovedný spolok (1856-1945). Bratislava: Vydavateľstvo SAV; 1958.
3. Pekařová K. Prírodovedné a lekárske spolky na území Slovenska (1850-1918) so zvláštnym zreteľom na zdravotnícko-medicínsku tematiku a biologické vedy v ich publikačných aktivitách. Bratislava: Univerzitná knižnica; 2010.
4. Raboch J. 155 let Spolku českých lékařů v Praze. *Čas. lék. čes.* 2017;156(8):425–426.
5. Baudiš P. 90 let od založení psychiatrické společnosti. *Čes a slov Psychiatr.* 2010;106(1):49–50.
6. Vondráček V, Hanzalová J. Prvních dvacet let padesátiletého trvání Československé psychiatrické společnosti - I. *Československá psychiatrie* 1970; 66(3):179–185.
7. Zápisnica zo zakladajúceho zhromaždenia Spolku lekárov Slovenskej krajiny, konaného 4.12.1938. *Slov Lek.* 1939; 1(1):26–28.
8. Zákon č. 56 zo dňa 18. marca 1942 o Lekárskej komore. Slovenský zákonník. Ročník 1942.
9. Mečíř J. Připomínáme si výročí založení Purkyňovy společnosti pro studium duše a nervstva, 80 roků existence prvního českého psychiatrického časopisu. *Čes a slov Psychiatr.* 1984; 80(6):353–358.
10. Remišová M. Zápas o nové poslanie lekára v spoločnosti. *Martin: Osveta*; 1986.
11. Vencovský E. Historie Československé psychiatrické společnosti (1939-1969). *Československá psychiatrie* 1970; 66(1):1–5.
12. Černý K. Dějiny České psychiatrické společnosti a jejích předchůdkyň (1919-1979). *Čes a slov Psychiatr.* 2003; 99(1):27–44.
13. Baudiš P. Historie Psychiatrické společnosti Česko (slovenské) lékařské společnosti J. E. Purkyně v letech 1980-2004. *Čes a slov Psychiatr* 2005; 101(5):271–283.
14. Archív Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS), Bratislava, Psychiatrická spoločnosť (PS), Správa o činnosti PS SLS v rokoch 1998-2002.
15. Archív SLS, Bratislava, PS, Spravodaj 1/2000, 3/2002, 1/2004, 4/2004.
16. Archív SLS, Bratislava, PS, Zápisnice výboru PS SLS 1993, 1996, 1997, 1999, 2007.
17. Archív Psychiatrickej kliniky Lekárskej fakulty UK, Bratislava, Purkyňky 1975-1987.
18. <http://www.psychiatria-casopis.sk/files/psychiatria/3-4-2002/psy34-2002-cla13.pdf>.

**Doc. PhDr. Eva Morovicsová,
PhD., MPH,**
Psychiatrická klinika LF UK a UNB
Staré Mesto,
Mickiewiczova 13, 813 72 Bratislava
eva.morovicsova@fmed.uniba.sk

